

مرکز مدیریت حوزه های علمی خاوران
معاونت پژوهش

دستورالعمل اجرایی در فرایند

تدوین پایان نامه

سطح سه حوزه های علمی خاوران

پاییز ۱۳۹۶

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

با توجه به فرایند تدوین پایان نامه، دستورالعمل اجرایی و شرح وظایف عناصر دخیل در روند به سامان رساندن آن در هفت مرحله تنظیم گردیده و ابلاغ می شود:

- ۱- ثبت موضوع و طرح اجمالی در سامانه؛
- ۲- بررسی موضوع و طرح اجمالی در کار گروه؛
- ۳- آماده سازی و ارائه طرح نامه تفصیلی به کار گروه برای تصویب؛
- ۴- تدوین و نگارش پایان نامه با نظارت استاد راهنما؛
- ۵- ارائه پایان نامه برای پیش دفاع غیر حضوری؛
- ۶- برگزاری جلسه دفاعیه؛
- ۷- صدور مدرک.

۱. ثبت موضوع و طرح اجمالی در سامانه

۱. طلاب متقاضی تدوین پایان نامه پس از گذراندن ۶۰ واحد درسی مجاز به پیشنهاد موضوع و طرح اجمالی آن به همراه نام استاد راهنما و ثبت در سامانه اند اما پس از گذراندن ۸۰ واحد درسی باید با انتخاب استاد راهنما و مشورت با وی، دو موضوع غیر تکراری را با توجه به گرایش تحصیلی خود انتخاب و با نام استاد راهنما در «کاربرگ معرفی موضوع طرح اجمالی و استاد راهنما»^۱ از سامانه دانلود نموده و پس از تکمیل در سامانه بارگذاری نمایند، در غیر این صورت امکان ثبت نام ترم های آموزشی بعدی را نخواهد داشت.

- هردو عنوان پیشنهادی باید متناسب با گرایش تخصصی متقاضی باشد؛(شرایط و ویژگی های عنوان مناسب در شیوه نامه تدوین آمده است).

۲. طلبه پیش از انتخاب موضوع، موظف است با مشورت استاد راهنما و از طریق رجوع به سایت "ایران داک" و "پایگاه اطلاع رسانی حوزه" بخش پایان نامه ها در خصوص تکراری نبودن عناوین پیشنهادی اطمینان یافته و پس از اخذ تاییدیه عدم تکرار موضوع از سایت ایران داک، در سامانه بارگذاری نماید.

- طلبه موظف است پیش از رجوع به ایران داک و بارگذاری در خواست تایید موضوع در سامانه، موضوع را جهت اخذ تاییدیه اجمالی از کار گروه در اختیار معاون پژوهش قرار دهد.

۳. استاد راهنما موظف است بر اساس جدول زمان بندی، دو ساعت وقت مفید را برای راهنمایی طلبه در انتخاب مسئله پژوهشی و سه ساعت را برای تهیه و تکمیل طرح اجمالی در نظر بگیرد.

^۱. پیوست شماره ۱.

۴. طلبه موظف است همراه طرح اجمالی استاد راهنما را نیز از میان اساتید مورد تأیید ثبت شده در سامانه مرکز انتخاب و معرفی نماید و در صورت معرفی استاد راهنمای جدید، معاون پژوهشی مدرسه علمیه موظف است پس از بررسی اولیه سوابق و مدارک استاد پیشنهادی برای اخذ تاییدیه نهایی از کار گروه پژوهش های پایانی مرکز اقدام لازم را به عمل آورد.

- معرفی اساتید، راهنما و مشاور دانشگاهی مرتبط با رشته از میان دانش آموختگانی که حداقل مقطع کارشناسی را در یکی از موسسات آموزش عالی حوزوی - دانشگاهی همانند دانشگاه رضوی مشهد، مدرسه عالی شهید مطهری تهران و باقر العلوم (ع) قم گذرانده باشند بلا مانع است.

۵. طلبه باید امور مربوط به تدوین پایان نامه خود را از طریق سامانه پیگیری و مراحل مختلف تصویب خواهی و تدوین را به معاون پژوهشی مدرسه علمیه خود نیز اطلاع رسانی نموده و مراحل تصویب خواهی و تدوین را طی نماید.

۶. تحقیقات پایان نامه ای با رویکرد متن محور، مسأله محور و یا شخصیت محور و با اهداف بنیادی، توسعه ای یا کاربردی قابل انجام است.

- منظور از بررسی متن محور شرح و تبیین یا ترجمه و تصحیح یک متن معین دارای ارزش محتوایی در فرهنگ اسلامی و یا ارزش و اعتبار علمی در یکی از علوم اسلامی و یا اثبات اعتبار علمی متن معین است.

- منظور از بررسی مسأله محور، واگای مسأله ای خاص در پاسخ گویی به پرسشی است که در ذهن پژوهشگر راجع به یک پدیده، مشکل و معضل دینی، فلسفی، فقهی، فرهنگی، اجتماعی و... ایجاد می شود و پژوهشگر به دنبال پاسخگویی به مسأله با طرح سوال و فرضیه و پاسخ حدسی به آن با بیان موانع و راهکارها و بیان ادله آن است تا منجر به بیان دیدگاه جدید یا طرح و اثبات یک فرضیه و یا نقد عالمانه نگاه پیشینیان و ارائه یافته جدید شود.

- منظور از بررسی شخصیت محور، بررسی اندیشه های یک فرد در باره یک مسأله و یا نظری در مسائل مختلف و یا نظر چند شخصیت در باره یک مسأله به صورت مقایسه ای و تطبیق می باشد.

۷. طلبه می تواند موضوعات خاص، میان رشته ای، میدانی یا پیمایشی را به عنوان موضوع پایان نامه انتخاب نماید، مشروط بر اینکه در نگارش این نوع از تحقیقات، مشاور پیشنهادی خود را به همراه ارائه طرح اجمالی معرفی نماید (تا به هنگام تدوین پایان نامه با استفاده از مشاور میان رشته ای به مبانی نظری و عملیاتی موضوع، توأمان پردازد) و در صورتی که طلبه اقدام به معرفی مشاور میان رشته ای ننماید، بنا به تشخیص کار گروه، همزمان با تصویب طرح اجمالی، مشاور میان رشته ای معرفی می گردد.

۸. موضوع انتخابی بینا رشته ای باید متناسب با گرایش تخصصی طلبه باشد. این موضوع می تواند مرتبط با دانش های خاص، مانند: پزشکی، حقوق، معماری، و...؛ * روش های خاص، مانند پیمایشی، تحلیل محتوا، فراتحلیل؛ * تحقیقات خاص، مانند: نسخه شناسی، ترجمه، تصحیح و ..؛ * رشته های خاص (میان رشته ای)، مانند: روان شناسی دین، فقه تربیتی، فقه رسانه، فلسفه دین و غیره پیشنهاد گردد.

۹. در صورتی که طلبه متنی را برای ترجمه انتخاب نماید لازم است حداقل $\frac{1}{5}$ حجم پایان نامه، از تحلیل و نقد علمی تشکیل شود.

- در انتخاب استاد راهنما برای ترجمه اولویت با استادی است که علاوه بر تخصص در رشته مربوطه از سابقه ترجمه و راهنمایی و تسلط بر قواعد و مقررات ترجمه نیز برخوردار باشد و در صورت عدم برخورداری استاد راهنما از این مزیت کار گروه باید استاد مشاور میان رشته ای برخوردار از این ویژگی را تعیین نماید.

۱۰. تصویب متن برای ترجمه از سوی کار گروه مشروط است به اینکه:

- موضوع با گرایش تحصیلی طلبه همخوانی داشته باشد.

- از جمله منابع معتبر برای رشته مورد نظر باشد.

- متن اصلی قبلاً ترجمه نشده باشد مگر اینکه کیفیت کار در اثر حاضر بیش از ترجمه قبلی باشد.

- ترجمه متن با توجه به منابع موجود در زبان مقصد ضرورت داشته باشد.

- متن منتخب برای ترجمه از زبان اصلی کتاب مبدأ باشد نه ترجمه آن.

- از آخرین ویرایش کتاب اصلی برای ترجمه استفاده شود.

۱۱. انتخاب متن نسخ خطی برای تصحیح به عنوان متن پژوهش پایانی قابل پذیرش است. اما مشروط به عدم تکرار و حجم مناسب و نیازمندی متن به تصحیح می باشد که در این صورت لازم است یک مقدمه علمی به میزان حداقل ۳۰ صفحه سیصد کلمه ای حاوی بررسی شرح حال نویسنده، نسخه های مورد استناد در تصحیح و شیوه تصحیح و تحلیل و نقد محتوای اثر نگاشته شود.

۱۲. طلبه می تواند برای تدوین پایان نامه از مدرسه ای در یک استان یا شهرستان به مدرسه ای در استان و یا شهرستان دیگر منتقل و مهمان گردد، در این صورت طلبه مهمان پس از کسب موافقت مدرسه علمیه مبدأ و مقصد باید مراحل تصویب خواهی و تدوین پایان نامه خود را در واحد مقصد گذرانده و از آن دفاع کند. اما چون او طلبه رسمی واحد آموزشی مبدأ محسوب می شود نام مدرسه علمیه مبدأ روی جلد پایان نامه درج شده و هزینه های مرتبط نیز بر عهده مدرسه علمیه مبدأ می باشد.

۲. بررسی موضوع و طرح اجمالی در "کارگروه"

۱۳. معاونان پژوهشی مدارس علمیه موظفند عناوین و طرح های اجمالی ثبت شده در سامانه را جمع آوری نموده و برای بررسی آن، مقدمات لازم برگزاری جلسه "کارگروه پایان نامه ها" را فراهم نموده و حداکثر ظرف مدت ۴۵ روز نتیجه را به متقاضی اعلام نمایند.

۱۴. موضوع و طرح اجمالی پس از تصویب در کارگروه پایان نامه های مدارس، باید به تصویب نهایی کارگروه پژوهش های پایانی استان برسد و معاونان پژوهشی مدیریت استانی باید موضوعات ارجاعی را در "کارگروه پژوهش های پایانی استان" مطرح و نتیجه (تایید، رد یا پیشنهاد اصلاح و یا عنوان جدید) را در سامانه ثبت و به طلاب و اساتید راهنما جهت اقدام و برای معاونان پژوهشی مدارس علمیه جهت اطلاع و پیگیری ارجاع دهند.

- معاونان پژوهشی مدارس علمیه موظفند عناوین و طرح های اجمالی تصویب شده را به صورت کتبی به اطلاع طلبه و استاد راهنما رسانده و نگارش طرح تفصیلی را از آنان بخواهند.

۱۵. حداکثر مدت زمان بررسی هریک از طرح های اجمالی و تفصیلی در کار گروه ها و اعلام نتایج به طلاب و استاد راهنما **۴۵ روز** می باشد و پس از تصویب «طرح تفصیلی» در «کار گروه پایان نامه ها» و ثبت در سامانه و اطلاع رسانی، طلاب باید اقدام به نگارش پایان نامه نمایند.
۱۶. در صورت رد موضوع و طرح اجمالی، در کار گروه پایان نامه و یا در «کار گروه پژوهش های پایانی استان» متقاضی حداکثر **یک ماه** فرصت دارد تا طرح جدید خود را پیشنهاد و بارگذاری نماید.
۱۷. پس از تصویب طرح اجمالی در «کار گروه پایان نامه» و پیش از تصویب نهایی آن «در کار گروه پژوهش های پایانی استان» طلبه فقط یک بار با ارایه دلایل موجه و تایید استاد راهنما مجاز به درخواست تغییر عنوان مصوب پایان نامه است؛ اما ساختار طرح تفصیلی مصوب، حداکثر تا چهل درصد با تشخیص استاد راهنما قابل تغییر می باشد و داور پس از تطبیق متن نگارش یافته با طرح نامه تفصیلی در مرحله پیش دفاع در باره میزان تغییرات اظهار نظر نموده و در صورت اختلاف با استاد راهنما در باره میزان درصد تغییرات، کار گروه پژوهش های پایانی استان مرجع رسیدگی خواهد بود.
۱۸. در صورت تصویب طرح تفصیلی، طلبه نمی تواند عنوان پایان نامه خود را تغییر دهد. اما ساختار طرح تفصیلی مصوب، حداکثر تا چهل درصد با تشخیص استاد راهنما و داور قابل تغییر است در این صورت با توجه به تغییرات حاصله هیأت داوران در جلسه دفاعیه می تواند پیشنهاد تغییر عنوان متناسب با متن را بدهد.
۱۹. در صورت عدم همکاری و یا انصراف استاد راهنما، طلبه با ارایه دلایل موجه، مجاز است استاد راهنمای دیگری را به کار گروه پژوهش های پایانی استان معرفی نموده و پس از کسب موافقت و اخذ مجوز با همیاری وی پایان نامه را تدوین نماید.

۳. آماده سازی و ارایه طرح نامه تفصیلی به کار گروه برای تصویب

۲۰. پس از تصویب موضوع و طرح اجمالی و ثبت و ابلاغ رسمی آن در سامانه، طلبه متقاضی **حداکثر ۳ ماه** فرصت دارند با مساعدت استاد راهنما و در برخی موارد خاص با نظر استاد مشاور، کاربرگ طرح تفصیلی پایان نامه^۲ را از سامانه دانلود و پس از تکمیل، بارگذاری نموده و به معاون پژوهشی مدرسه علمیه عالی برای بررسی در کار گروه پایان نامه ارجاع دهد.
- در صورت رد طرح تفصیلی و یا مشروط شدن به اصلاح، طلبه حداکثر به **مدت ۲ ماه** فرصت دارد تا طرح نامه پیشین را اصلاح و یا طرح نامه جدید را تهیه و برای تصویب ارسال نماید.
۲۱. استاد راهنما طبق جدول زمان بندی موظف است پنج ساعت وقت مفید را جهت راهنمایی طلبه برای تهیه طرح نامه تفصیلی اختصاص دهد.
۲۲. کار گروه در تصویب و رد طرح ها باید بر اساس شاخص های ارزشیابی مندرج در طرح نامه ها عمل نموده و تنها یک بار در خصوص هر یک از شاخص ها، اعلام نظر و درخواست اصلاحی نماید و پس از انجام

اصلاحات در خواستی به وسیله طلبه، کارگروه در بررسی مجدد تنها در خصوص تأمین انتظارات در زمینه همان شاخص ها اتخاذ تصمیم نموده و حق طرح اشکالات جدید در مورد شاخص هایی که قبلاً تأیید شده را ندارد.

۴. تدوین و نگارش پایان نامه

۲۳. زمان آغاز رسمی تدوین و نگارش پایان نامه، از زمان تصویب طرح تفصیلی و ثبت در سامانه، تا چهار ماه

مانده به اتمام سنوات تحصیلی است. و طلبه موظف است بر اساس ساختار ارائه شده در طرح نامه تفصیلی و نظارت و همکاری استاد راهنما، پایان نامه خویش را تدوین نماید.

- پژوهش های پایانی به زبان فارسی نوشته می شود. نگارش آن به زبان عربی تنها در صورتی مجاز است که محقق کاملاً به زبان عربی فصیح و معاصر مسلط باشد.

۲۴. معاونت پژوهش مدرسه علمیه موظف است پیش از ابلاغ تدوین پایان نامه به طلبه از وی «تعهد نامه تقید به اصالت اثر»^۳ را اخذ نماید.

۲۵. طلبه موظف است در طول نگارش پایان نامه، با استاد راهنما و استاد مشاور (در موضوعات خاص و میان رشته ای) تعامل مستمر داشته و مجموعاً سه بار متن نگارش یافته را برای ارزیابی استاد راهنما (و مشاور) در سامانه بارگذاری نموده و نظرات اصلاحی وی را با جدیت لازم اعمال نماید.

- ارسال متن نگارش یافته برای استاد راهنما در هر مرحله^۲ و در بار سوم متن کامل پایان نامه خواهد بود.

- زمان ارائه متن ثلث اول پایان نامه به استاد راهنما و مشاور (در صورت نیاز) حداکثر سه ماه پس از تصویب طرح تفصیلی و ثلث دوم و سوم هر یک به مدت حداکثر دو ماه پس از ارائه پیشین می باشد.

- طلبه موظف است همزمان با ارسال متن نگارش یافته به استاد راهنما جهت ارزیابی، گزارش پیشرفت پایان نامه را در هر سه مرحله به معاون پژوهش مدرسه علمیه نیز اطلاع رسانی نماید.

۲۶. استاد راهنما موظف است با اشراف بر آیین نامه و شیوه نامه تدوین پایان نامه سطح^۳ و طبق "تعهد نامه اساتید مبنی بر عمل به مفاد آیین نامه"^۴ در سه مرحله به ارزیابی تفصیلی پایان نامه پرداخته و به صورت شفاف و روشمند طلبه را راهنمایی نموده و اشکالات موجود در پایان نامه را در کاربرگ ارزیابی تفصیلی استاد راهنما^۵ درج کرده و موارد اصلاحی را برای طلبه از طریق سامانه و در موارد اضطراری به صورت دستی ارسال نماید؛ بدیهی است که تذکر شفاهی اشکالات پذیرفته نبوده و در ارزیابی عملکرد استاد راهنما تاثیر منفی خواهد داشت.

۲۷. استاد راهنما موظف است در هر مرحله حداقل ۶ ساعت وقت مفید اختصاص داده در هر مرحله حداکثر ظرف مدت ۴۵ روز پاسخ ارزیابی را به طلبه اعلام نماید.

۳. پیوست ۳.

۴. پیوست ۴.

۵. پیوست ۵.

۵. **ارایه پایان نامه برای پیش دفاع غیر حضوری**

۲۸. کمترین زمان لازم برای برگزاری پیش دفاع غیر حضوری حداقل چهار ماه پس از تصویب طرح تفصیلی و ابلاغ آن به طلبه می باشد و زودتر از مدت مذکور امکان برگزاری پیش دفاع به دلیل کاسته شدن از کیفیت محتوایی پایان نامه وجود ندارد.
۲۹. جهت تحقق پیش دفاع غیر حضوری طلبه موظف است پس از تدوین کامل پایان نامه نیز باردیگر آن را در اختیار استاد راهنما قرار دهد استاد راهنما باید حداقل با اختصاص ۴ ساعت وقت مفید و حداکثر ظرف مدت **دو هفته** پایان نامه را کنترل نهایی نماید.
۳۰. طلبه موظف است حداکثر **چهار ماه** پیش از اتمام سنوات تحصیلی اقدام به بار گذاری متن پایان نامه و ارجاع آن برای معاون پژوهش مدرسه برای ارسال به استاد داور نماید.
۳۱. معاون پژوهش مدرسه علمیه پس از دریافت متن کامل پایان نامه مورد تایید استاد راهنما موظف است ضمن تعامل با معاون پژوهش استان حداکثر ظرف **دو هفته** استاد داور را تعیین و پایان نامه را همراه طرح تفصیلی و "کاربرگ ارزیابی تفصیلی" برای ارزیابی در اختیار داور قرار دهد.
۳۲. استاد داور موظف است با صرف حداقل ده ساعت وقت مفید و حداکثر ظرف مدت **یک ماه** به بررسی و ارزیابی همه جانبه اثر از لحاظ شکل و ساختار و محتوا، و انطباق آن با طرح نامه تفصیلی پرداخته و موارد اصلاحی را در کاربرگ ارزیابی تفصیلی درج نموده و از طریق سامانه به معاون پژوهشی مدرسه علمیه ارجاع دهد.
۳۳. استاد داور پس از ارزیابی کامل پایان نامه، در صورت تشخیص قابل دفاع بودن، پس از اعمال اصلاحات، موارد اصلاحی را از طریق معاونت مدرسه علمیه به طلبه و اساتید راهنما و مشاور ارجاع داده و اقدام به اعلام کتبی موافقت با برگزاری جلسه دفاعیه خواهد کرد؛ اما چنانچه استاد داور با ذکر دلایل موجه همانند انتحال و امثال آن، پایان نامه را غیر قابل اصلاح و دفاع دانسته و مردود اعلام کند، در صورت وجود اختلاف بین استاد داور و راهنما مرجع رسیدگی برای ابطال پایان نامه و یا قبول آن و تعیین استاد داور دیگر، کار گروه پژوهش های پایانی استان خواهد بود.
۳۴. معاون پژوهش مدرسه علمیه باید اشکالات مندرج در کاربرگ ارزیابی تفصیلی داور را از وی اخذ و جهت اصلاح به طلبه و استاد راهنما اطلاع رسانی نماید تا با نظارت و همیاری استاد راهنما اشکالات مرتفع گردد..
۳۵. اگر پایان نامه مشروط به اصلاح شود طلبه موظف است ضمن تعامل با استاد راهنما و مشاور و کمک و نظارت آنان، ظرف مدت **حداکثر ۴۵ روز** به رفع اشکالات داور در مرحله پیش دفاع اقدام نموده و پس از اصلاح و اخذ موافقت نامه برگزاری جلسه دفاعیه از اساتید راهنما و مشاور نسخه های اصلاحی را در اختیار معاون پژوهش مدرسه علمیه قرار دهد.

- اساتید راهنما و مشاور موظفند حداقل سه ساعت وقت مفید را برای همکاری با طلبه برای اصلاح موارد درخواستی اختصاص داده و موافقت نامه برگزاری جلسه دفاعیه را اعلام نمایند.

۳۶. پیش از جلسه دفاعیه استاد داور **دو هفته** فرصت دارد تا پایان نامه اصلاح شده را مورد مذاقه و بازبینی نهایی قرار دهد و افزون بر بررسی اشکالات مرحله «پیش دفاع» چنانچه با اشکالات احتمالی جدیدی مواجه شد در کاربرگ ارزیابی تفصیلی داور ثبت و برای برگزاری جلسه دفاعیه در زمان مورد توافق اعلام آمادگی نماید و کاربرگ موافقت نامه برگزاری جلسه دفاعیه را نیز برای معاون پژوهش مدرسه علمیه ارسال کند.

۳۷. بدون بازبینی نهایی داور و صدور کاربرگ موافقت با برگزاری جلسه دفاعیه، امکان برگزاری جلسه دفاعیه وجود نخواهد داشت.

۶. برگزاری جلسه دفاعیه

۳۸. به منظور سنجش کیفیت تحقیق و احراز توانایی علمی نگارنده پایان نامه و ارایه گزارش شفاهی تحقیق و دفاع از آن، جلسه دفاعیه به صورت رسمی و علنی برگزار می شود. طلبه موظف است در جلسه دفاعیه حضور یافته و در حضور هیأت داوران (اساتید راهنما، داور و مشاور میان رشته ای) از پایان نامه خود دفاع نماید.

۳۹. طلبه موظف است حداقل **یک ماه** پیش از اتمام سنوات تحصیلی برای برگزاری جلسه دفاعیه اعلام آمادگی نموده و تقاضای جلسه دفاعیه را از طریق سامانه به همراه متن کامل پایان نامه بارگزاری کند.

۴۰. زمان برگزاری جلسه دفاعیه پس از اتمام واحدهای آموزشی است اما در موارد اضطرار و با تشخیص «کارگروه پایان نامه ها» برای طلبه ای که حداکثر شش واحد درسی باقیمانده دارد جلسه دفاعیه برگزار می شود.

۴۱. معاون پژوهش مدرسه علمیه باید پس از دریافت دو نسخه پایان نامه و اخذ تاییدیه " موافقت نامه برگزاری جلسه دفاعیه"^۷ از استاد راهنما و داور، حداکثر ظرف **مدت دو هفته** مقدمات لازم برای برگزاری جلسه دفاعیه را فراهم سازد.

۴۲. حضور همه اعضای جلسه دفاعیه حتی مشاور میان رشته ای الزامی بوده و غیبت غیر موجه اعضا که موجب اختلال جدی و عدم اجرای جلسه دفاعیه گردد تخلف محسوب می شود و در پرونده تخلفات اساتید ثبت خواهد شد. اما در صورت بروز حادثه ای خاص (مانند بیماری و تصادف) و مانع (مانند سفر حج و عتبات) از حضور استاد راهنما و یا مشاور میان رشته ای در جلسه دفاعیه در وقت مقرر، شخص دیگری به صلاح دید اساتید محترم راهنما و مشاور و یا به تشخیص کارگروه و با تأیید معاونت پژوهش مرکز عهده دار دفاع از پایان نامه شده و ده درصد حق الزحمه را دریافت خواهد نمود.

۴۳. دبیری و مدیریت اجرایی و هدایت عالمانه و مدبرانه جلسه دفاعیه بر عهده معاون پژوهشی مدرسه علمیه است؛ از این رو باید با حضور فعال در جلسه دفاعیه پس از اخذ «اظهار نامه اصالت اثر و تقید به حقوق مادی و معنوی اثر»^۸ از طلبه، جلسه را براساس جدول زمانبندی (بند ۵۰) مدیریت نموده و چالش های علمی را به دقت یادداشت و در صورت مشاهده اغماض یا تسامح و تعارف از سوی اساتید، تذکار لازم را برای اصلاح روند به عمل آورد.

۷. پیوست ۷

۸. پیوست ۸

۴۴. استاد داور در جلسه دفاعیه موظف است ضمن کنترل اصلاحات خواسته شده در مرحله پیش دفاع و اشکالات جدیدی که در مطالعه پیش از جلسه دفاعیه بدان دست یافته را مطرح و پاسخ بخواهد و در صورت باقی ماندن اشکالات بی پاسخ، نمره را مشروط به اصلاح اشکالات در نظر بگیرد. در این صورت نمره نهایی تنها با تأیید اصلاحات توسط استاد داور قابل قبول خواهد بود.

۴۵. اساتید راهنما، مشاور و داور باید با جدیت و دقت کافی ریز نمرات کاربرگ « شاخص های ارزشیابی پایان نامه»^۹ را تکمیل نموده و از بیان نمره کلی و شفاهی، بدون تکمیل ریز نمرات اجتناب نمایند. جلسه دفاعیه بدون ثبت دقیق ریز نمرات در کاربرگ شاخص های ارزشیابی ناتمام تلقی می شود.

۴۶. ظرفیت حضور در جلسات دفاعیه برای داوری و یا راهنمایی پایان نامه، برای هر استاد حداکثر سه جلسه در یک روز کامل (صبح و عصر) می باشد.

- ملاک در تعداد حضور در جلسات دفاعیه برای داوری و راهنمایی در دو سطح ترکیبی رتبه بالاتر است بنابراین در صورت پذیرش دفاع و یا داوری رساله علمی سطح چهار تنها در یک جلسه دفاعیه پایان نامه می تواند حضور یابد اما در صورت حضور در دو جلسه دفاعیه تحقیقات پایانی یک مورد دفاع و یا راهنمایی پایان نامه نیز در یک روز پذیرفته است.

۴۷. دامنه نمرات قبولی در پایان نامه بین ۱۴ تا ۲۰ بوده و بر اساس میانگین نمرات اساتید- داور و راهنما و احیاناً مشاور - مندرج در کاربرگ شاخص های ارزشیابی به وسیله دبیر جلسه محاسبه می شود؛ هیأت داوران پس از اتمام دفاعیات، در غیاب طلبه، امتیاز پایان نامه را براساس معیارهای مندرج در کاربرگ شاخص های ارزشیابی مشخص نموده سپس دبیر جلسه میانگین نمرات را در «کاربرگ صورت جلسه دفاعیه»^{۱۰} ثبت و پس از اخذ امضاء از اساتید با حضور طلبه اعلام می نماید.

۴۸. اگر پایان نامه ای بدون نیاز به اصلاح اساسی در شکل، ساختار و محتوا، مورد قبول هیأت داوران واقع شود و اشکالات آن شکلی اما جزئی و ناچیز - تاپی و یا جابجایی و چینش مختصر ساختاری بدون تغییر در محتوا - باشد با شرط اخلاقی طلبه مبنی بر اصلاح و تضمین استاد راهنما نسبت به رفع آن، در همان جلسه دفاعیه نمره قطعی به وی تعلق می گیرد.

۴۹. در صورتی که پایان نامه ای از سوی هیأت داوران مشروط به اصلاح گردد طلبه باید با کمال جدیت و با همیاری علمی استاد راهنما، در رفع آن کوشا بوده و استاد راهنما نیز موظف است حداقل دو ساعت وقت مفید را برای کنترل و

۹. پیوست ۹.

۱۰. پیوست ۱۰.

ارزیابی اصلاحات انجام شده قرار داده و «کاربرگ تاییدیه رفع اشکالات جلسه دفاعیه»^{۱۱} را امضاء و تحویل دبیر جلسه دفاعیه نماید.

۵۰. دبیر جلسه مسئول پی گیری تا حصول نتیجه نمرات مشروط است و پایان نامه مشروط تنها در صورت انجام اصلاحات در وقت مقرر و تایید استاد راهنما و تعیین نمره اصلاح داور معتبر بوده و بر نمره وی افزوده می شود. و چنانچه طلبه در وقت مقرر اقدام به رفع اشکالات مطروحه در جلسه دفاعیه ننماید همان نمره بدون اصلاحات به او تعلق می گیرد.

۵۱. نمره و امتیاز پایان نامه بعد از اتمام جلسه رسمی دفاعیه قابل تغییر نیست و در صورت اعتراض طلبه به نمره با تکیه بر ادله قوی، کار گروه پژوهش های پایانی استان در این باره تصمیم گیری می نماید.

۵۲. حداقل زمان جلسه دفاعیه ۱۰۰ دقیقه است که به شکل زیر توزیع می گردد:

تلاوت آیاتی از قرآن کریم ((۵دقیقه)

طلبه : ارایه مباحث پایان نامه(۱۵دقیقه)

استاد داور: بیان نظرات و اشکالات (۱۵ دقیقه)

طلبه : پاسخگویی به سؤالات و اشکالات داور(۱۵دقیقه)

استاد راهنما: دفاع علمی از پایان نامه (۱۵دقیقه)

استاد مشاور میان رشته ای : دفاع علمی از طلبه در موضوعات خاص و میان رشته ای(۱۰دقیقه)

استاد داور: جمع بندی نظرات (۵دقیقه)

استاد راهنما: توضیحات تکمیلی و دفاع نهایی (۱۰ دقیقه)

هیأت داوران: لحاظ نمودن ریز نمرات در کاربرگ شاخص های ارزشیابی(۵ دقیقه)

دبیر جلسه :جمع بندی نهایی واعلام نمره (۵ دقیقه)

۵۳. درجه بندی نمرات پایان نامه مطابق جدول زیر است:

رتبه	نمره	امتیاز
۱	از ۱۸ تا ۲۰	عالی
۳	از ۱۷ تا ۱۷،۹۹	خیلی خوب
۴	از ۱۶ تا ۱۶،۹۹	خوب
۵	از ۱۴ تا ۱۵،۹۹	متوسط
۶	کمتر از ۱۴	مردود

۵۴. چنانچه طلبه ای به نتیجه داوری معترض بوده و نمره پایان نامه وی کمتر از حد نصاب قبولی باشد، حداکثر سه روز پس از دفاع مهلت دارد درخواست تجدید نظر را با ذکر دلایل مستند در سامانه پایان نامه ها بارگذاری و به معاونت پژوهش مدرسه علمیه ارسال نماید.

^{۱۱} پیوست ۱۱.

۵۵. معاون پژوهش مدرسه علمیه باید حداکثر ظرف مدت ۳ روز در خواست اعتراض طلبه را به معاون پژوهش استان ارجاع داده و معاون پژوهش استان نیز موظف است حداکثر ظرف مدت دو هفته پس از بررسی در «کارگروه پژوهش های پایانی استان» نتیجه بررسی را اعلام نماید.

۵۶. چنانچه پایان نامه ای مردود اعلام شد، به تناسب سنوات مجاز تحصیل به طلبه فرصت مجدد داده می شود، تا براساس نظرات هیأت داوران پایان نامه را بازنویسی نموده یا موضوع دیگری را پیشنهاد و باز تدوین نماید.

۵۷. برای طلبه ای که پایان نامه اش مردود اعلام شده، پس از بازنویسی پایان نامه حداکثر یک بار دیگر جلسه دفاعیه رسمی تشکیل می شود و داوری مجدد برای پایان نامه های مردود مشروط به باز نویسی بر عهده داور پیشین بوده و استاد داور در هر نوبت از داوری بطور مجزا حق الزحمه کامل را دریافت خواهد نمود اما اساتید راهنما و مشاور برای پایان نامه های مردود تنها نیمی از حق الزحمه مصوب را دریافت نموده و طلبه می تواند برای باز نویسی پایان نامه اساتید راهنما و مشاور جدیدی را معرفی نموده و یا با همان اساتید، کار تحقیق و نگارش را به انجام برساند در این صورت استاد راهنما و مشاور برای تحقیق جدید حق الزحمه کامل را دریافت خواهد نمود.

۵۸. دبیر جلسه دفاعیه موظف به ثبت و تکمیل کاربرگ صورت جلسه دفاعیه، ارزیابی عملکرد اساتید داور^{۱۲} و اخذ ارزیابی عملکرد استاد راهنما از معاون پژوهش مدرسه علمیه^{۱۳} و کاربرگ «تایید اعتبار علمی اثر»^{۱۴} از استاد راهنما و همچنین نظارت و پیگیری اصلاحات پس از جلسه دفاعیه می باشد.

- در صورت عدم بارگذاری کاربرگ های فوق در سامانه، جلسه دفاعیه ناتمام تلقی شده و پیامد های آن از جمله تاخیر در صدور مدرک، متوجه دبیر خواهد بود.

۵۹. پس از جلسه دفاعیه، دبیر جلسه باید تذکار لازم را به طلبه جهت بار گذاری «کاربرگ ارزیابی طلبه از میزان همکاری استاد راهنما»^{۱۵} و تکمیل و الصاق کاربرگ «اظهار نامه اصالت و تعیین حقوق مادی و معنوی اثر»^{۱۶} به پایان نامه داده و تا از تکمیل و الصاق «اظهار نامه» در اول پایان نامه چاپی اطمینان نیافت نسخه پایان نامه را به استان ارسال ننماید.

- کاربرگ ارزیابی طلبه از میزان همکاری استاد راهنما سامانه ای بوده و شاخصه های آن باید بطور کامل توسط طلبه تکمیل گردد اصل تکمیل شده این کاربرگ برای معاون پژوهش قابل رویت و کنترل بوده اما محتویات شاخصه ها تنها برای مسئول اساتید اداره پژوهش های پایانی معاونت پژوهش مرکز قابل رویت می باشد.

۱۲. پیوست ۱۲.

۱۳. پیوست ۱۳. در صورتی که دبیر جلسه معاون پژوهش مدرسه علمیه باشد باید کاربرگ ارزیابی استاد راهنما را خودش تکمیل نماید.

۱۴. پیوست ۱۴. استاد راهنما با «تایید اعتبار علمی اثر» مسئولیت محتوای علمی پایان نامه را پذیرا شده و در صورت چاپ اثر، نام استاد راهنما نیز در مقدمه درج خواهد گردید.

۱۵. پیوست ۱۵.

۱۶. پیوست ۸.

۷. صدور مدرک

۶۰. طلبه موظف است حداکثر یک ماه پس از کسب نمره قبولی، اسناد ذیل را تهیه و به معاون پژوهش مدرسه علمیه تحویل یا ارجاع دهد:

- ۱- تهیه سه نسخه چاپی و صحافی شده از پایان نامه با جلد گالینگور سرمه ای رنگ؛
- ۲- چکیده پایان نامه (در یک برگه و براساس دستورالعمل مربوط به آن)؛
- ۳- بار گذاری «کاربرگ ارزیابی طلبه از میزان همکاری استاد راهنما» در سامانه.

۶۱. معاون پژوهش مدرسه علمیه موظف است حداکثر ۴۵ روز پس از قبولی طلبه پیگیر دریافت مدارک ذیل از طلبه، جهت صدور مدرک باشد:

- دریافت سه نسخه از پایان نامه صحافی شده از طلبه (برای بایگانی یک نسخه در مدرسه علمیه و ثبت و ضبط یک نسخه در بایگانی استان، و ارسال یک نسخه برای مرکز).

- بار گذاری تمام کاربرگ های مربوط به جلسه دفاعیه در سامانه؛

- تکمیل و بارگذاری کاربرگ ارزیابی اساتید راهنما، و داور، و کنترل تکمیل ارزیابی استاد راهنما توسط طلبه؛

۶۲. درخواست حق الزحمه کارگروه، هیأت داوران، کمک هزینه طلاب و هزینه برگزاری جلسه دفاعیه از مدیریت استان، و پیگیری پرداخت ها و ارسال رسید بانکی یا پیامک آن برای افراد ذی نفع پس از پرداخت بر عهده معاون پژوهش مدرسه علمیه می باشد.

- حق الزحمه اعضای کارگروه به ازای هر جلسه ۱۰۰ دقیقه ای و بر اساس آخرین نرخ ابلاغی محاسبه و پرداخت می شود اما حق الزحمه معاون پژوهش در غیر وقت اداری بر اساس اضافه کاری پرداخت خواهد شد..

۶۳. در صورت انصراف اساتید در هر مرحله و تأیید غیر موجه بودن آن توسط کارگروه پژوهش های پایانی استان، حق الزحمه ای به اساتید مذکور تعلق نخواهد گرفت. اما چنانچه حوادث ناخواسته منجر به قطع همکاری طلاب یا اساتید در روند تکمیل فرایند تدوین پایان نامه گردد، حق الزحمه پرداختی اساتید بر اساس مراحل همکاری و میزان پیشرفت کار خواهد بود،

- میزان پرداخت به اساتید راهنما و مشاور میان رشته ای، بر اساس مراحل همکاری و درصدهای ذیل از کل حق الزحمه خواهد بود: همکاری با طلبه در تهیه طرح اجمالی و تفصیلی ۲۰ درصد حق الزحمه، همکاری در تدوین پایان نامه به تناسب پیشرفت تا ۷۰ درصد حق الزحمه، حضور در جلسه دفاعیه ۱۰ درصد حق الزحمه.

۶۴. چاپ پایان نامه و نتایج تحقیق توسط طلاب و استادان در قالب کتاب یا مقاله منوط به هماهنگی و اخذ مجوز از معاونت پژوهش مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران بر اساس کاربرگ درخواست چاپ^{۱۷} و رعایت حقوق و مالکیت معنوی افراد دخیل در پایان نامه می باشد.

^{۱۷}. پیوست ۱۶.

- این دستورالعمل اجرایی در ۶۴ بند، از زمان ابلاغ، لازم الاجرا بوده و مقررات، ضوابط، دستورالعمل ها و بخشنامه های مغایر با آن لغو می گردد.

